

جهانی‌سازی، فرصت‌ها و چالش‌های آن بر معماری ناجای آینده

سیدجواد امینی^۱

اسماعیل کرمزاده^۲

محمد میرزایی^۳

تاریخ پذیرش نهایی: ۹۶/۳/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۲/۲۶

فصلنامه‌ی مطالعات راهبردی ناجا / سال دوم / شماره سوم - بهار ۱۳۹۶

چکیده

امروزه تغییرات چندبعدی در سطح بین‌الملل به لحاظ پدیده جهانی‌سازی شکل گرفته که موجب فرصت‌ها و چالش‌هایی برای جوامع بشری شده است. نکته‌ی اساسی توجه به پیامدهای همه‌جانبه آن در تمام ابعاد و عرصه‌ها، به‌منظور جلوگیری از غافل‌گیری راهبردی است. این چالش‌ها در عرصه‌های امنیتی و انتظامی، که تأثیر مستقیم بر زندگی عموم جامعه دارد، اهمیت بیشتری داشته و در محیط بی‌ثبات، متغیر و پویای آینده بایستی بیشتر مورد توجه واقع شود. پلیس به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین و فعال‌ترین کنشگر دستگاه عدالت کیفری نیز بایستی در این زمینه، هماهنگ با تغییرات صورت گرفته از لحاظ نرم‌افزاری و سخت‌افزاری متحول شود که لازمه این تغییر و تحول شناخت و تبیین چالش‌های آینده در طراحی معماری پلیس است. پژوهش پیش‌رو از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی و تبیینی است. داده‌ها از راه بررسی اسنادی و فیش‌برداری جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل شده است.

نتایج نشان می‌دهد که مهم‌ترین چالش‌های مؤثر در مأموریت‌های پلیس آینده، تغییر در روند، نوع، شکل و ماهیت جرائم به‌سوی جرائم سازمان‌یافته، فراملی و فنی است. البته، راهکار مقابله با آن نیز مستلزم طرح‌ریزی راهبردی در کارویژه‌های طراحی معماری آینده پلیس نسبت به پیامدهای منفی جهانی شدن از طریق اعمال مدیریت هوشمندانه و تمهید سازوکارها و شناسایی زمینه‌های همکاری نهادی در سطح ملی و فراملی بین کنشگران اصلی این عرصه است.

واژگان کلیدی

معماری سازمانی، جهانی شدن، پلیس، جرائم سازمان‌یافته فراملی

۱. استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

۲. استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

۳. استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

مقدمه

در قرن ۲۱ تغییراتی رخ می‌دهد که با شتابی فزاینده تمام شئون زندگی بشر را در برمی‌گیرد و مدیریت و سازمان را با چالش روبه‌رو می‌کند. جهانی شدن که همراه با پیشرفت‌های علمی و فناوریانه و تغییر در روندهای جمعیتی و اقتصادی، شتابی مضاعف در تمام ابعاد یافته است، پیوسته با نتایج مثبت همراه نیست و درنهایت، مشکلاتی در سطح جهان در پی خواهد داشت که بارزترین آن ظهور و افزایش جرائم فراملی، جهانی و فنی است. پیشرفت‌های اساسی که در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات در یک دهه اخیر صورت گرفته، به موازات تسریع در مبادلات تجاری و مالی در سطح جهان، ارتکاب جرائم را نیز تسهیل و باعث تغییر در ماهیت آن‌ها شده است (Lambert, 2002:12). به عبارت دیگر، پدیده جهانی شدن که در فرایند پیشرفت فناوری بشری و دستیابی کنترل‌ناپذیر انسان‌ها به مناطق جغرافیایی، منابع مالی و اطلاعاتی دیگر انسان‌ها ایجاد شده، خود زمینه‌ساز برخی رفتارهای غیرقانونی محسوب می‌شود که به «جرائم فراملی» معروف است (Ritzer, 2007:۳۰). سازمان‌های مجرمانه در سطح بین‌المللی، امکانات مربوط به تحقق بخشیدن جهانی شدن را در عمل به‌عنوان فرصت ارتکاب جرم برای خود می‌یابند. ازسوی دیگر، روندهای متغیر جمعیتی و اقتصادی نیز متأثر از جهانی شدن خود باعث شده که نوع و ماهیت جرائم و شکل ارتکاب آن‌ها متحول گردد. با پذیرش آثار منفی جهانی شدن در ایجاد فرصت‌های مجرمانه برای سازمان‌های تبهکار در ارتکاب جرائم فراملی نه تنها کشور محل وقوع جرم را به بی‌نظمی دچار می‌کند، بلکه جامعه جهانی را با ناامنی و مهم‌تر از آن، ترس از ناامنی روبه‌رو می‌نماید. تغییر در ماهیت جرائم در فرایند جهانی شدن، مستلزم تغییر راهبردهای مبارزه و پیشگیری از آن‌ها و تغییر در ساختار و سازمان نهادهای متولی مبارزه و پیشگیری از جرم خواهد بود. درواقع، جهانی شدن جرم اقتضائاتی را درباره مبارزه و پیشگیری از جرائم به وجود آورده است که از آن جمله تغییر راهبردی و سازمانی مبارزه است؛ لکن، این تغییرات با محدودیت‌های بی‌شماری همراه است که مهم‌ترین آن‌ها حساسیت دولت‌ها به اصول حاکمیتی خود می‌باشد. بنابراین، باید ترتیبی اتخاذ گردد که در آن دولت‌ها با آگاهی از خطرهای این تهدیدات و جرائم بر حاکمیت خود، همان‌گونه که در مقدمه کنوانسیون مبارزه با فساد سازمان ملل مصوب سال ۲۰۰۳ مریدا^۱ تأکید شده، همگام و مطابق با تغییرات موجود، خود فعالانه و با اختیار در این عرصه وارد شوند. جامعه جهانی

1 - UN Convention Against Corruption (Merida-2003)

نیز با آگاهی از این موضوع و باتوجه‌به نبود قانون و قدرتی فراگیر در سطح بین‌الملل، اقدام به تشکیل سازمان‌ها و نهادهای مختلف بین‌المللی در این باره نموده است تا دولت‌های ملی با همکاری اعضای دیگر جامعه جهانی با این سازمان‌ها بتوانند راهبردها و روش‌های متناسب را در مبارزه برگزینند. باتوجه‌به اهمیت اقدامات پلیسی که زمینه‌ساز کشف، تعقیب، دستگیری و اجرای عدالت است، شناخت چالش‌های آینده پیش روی پلیس، خود زمینه‌ساز موفقیت در امر مبارزه و پیشگیری موفق تلقی می‌شود. از آنجاکه تصاعد وقوع پدیده جرایم فراملی و سازمان‌یافته با رشد فرایند جهانی شدن ظهور و بروز می‌یابند؛ براین اساس، وظایف کنشگران عدالت کیفری نیز مطابق با این تغییرات متحول خواهد شد. معماری سازمانی پلیس، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین کنشگران دستگاه عدالت کیفری، از این تغییرات مستثنا نبوده و ضروری است براساس اقتضائات پدیده جهانی شدن سازمان یابد. هدف اصلی این نوشتار نیز تبیین چالش‌های جهانی‌سازی در معماری آینده پلیس و راهکارهای برون‌رفت از آن است.

جهانی شدن

جهانی شدن مفهومی وسیع و بحث‌برانگیز است که تعاریف متعدد، متفاوت و گاه متعارضی از آن شده است. عده‌ای جهانی شدن را فرایندی می‌دانند که در آن قیدوبندهای جغرافیایی، که بر روابط اجتماعی و فرهنگی سایه افکنده است، از بین می‌رود (والترز، ۱۳۸۲: ۵۲). همچنین، به تمام فرایندهایی که به‌وسیله آن مردمان جهان، درون یک جامعه واحد جهانی ادغام می‌شوند، جهانی شدن اطلاق شده است. در چنین جامعه‌ای انسانیت برای نخستین بار به شکل یک بازیگر و کنشگر جمعی ظاهر می‌شود (سجادپور، ۱۳۸۲: ۱۹۶). مفهوم جهانی شدن در رویکرد جرم‌شناختی به معنای بررسی علمی پدیده مجرمانه در سطح بین‌المللی و اتخاذ تدابیر فراملی برای کنترل پدیده‌ای است که مرزهای ملی را درنوردیده و به معضلی جهانی تبدیل شده است (بابایی، ۱۳۹۰: ۱۲۳-۱۲۴). به لحاظ بار معنایی و مفهومی جهانی شدن و جهانی‌سازی، به‌عنوان پروسه یا پروژه، با هم تفاوت دارد.

تاریخچه جهانی شدن

از نهاد بشر این‌گونه برمی‌آید که اگر در جزیره‌ای زندگی کند و بداند که در آن حوالی جزیره‌ای دیگر وجود دارد، نخست، به قصد شناسایی تعیین ابعاد و سپس برای تعیین نقاط قوت و ضعف

خود جزیره جدید گام برمی‌دارد و اگر شرایط اجازه داد، نسبت به ضمیمه کردن آن به جزیره قبلی اقدام می‌کند؛ به همین خاطر، اگر کالاهایی در کارخانه‌ای تولید شود، توانایی‌های آن در دیگر قاره‌ها نیز تأثیرگذار خواهد بود، یعنی اگر جهان را یک سطح درهم‌تنیده و گسترده قلمداد کنیم، آن‌گاه هر نقطه‌ای از عالم می‌تواند دیگر بخش‌ها را تحت تأثیر خود قرار دهد. نکته‌ای که مسلم است آنکه جهانی شدن واقعه‌ای مقطعی نبود، بلکه بیشتر روندی محسوب می‌شود که به همان نهاد بشر برمی‌گردد.

برخی از کارشناسان این روند را در پنج بخش تقسیم‌بندی کرده‌اند:

* روند نخست: از دهه ۱۹۹۰ تاکنون اهمیت شرکت‌ها در نظام جهانی بیش از اهمیت دولت‌ها شده است و کشورها برحسب شرکت‌های خود شناخته می‌شوند، مثلاً فروش شرکت جنرال موتورز (۱۷۸ میلیارد دلار در سال) تقریباً معادل تولید ناخالص ملی چهل کشور در حال توسعه است؛

* روند دوم: گستردگی و به هم پیوستگی بازارهای پولی، مالی و بهابازار^۱ جهانی است؛
* روند سوم: گسترش ارتباطات ماهواره‌ای و شبکه‌های رایانه‌ای و در نتیجه، گسترش دادوستدهای فرهنگی و اطلاعاتی در سطح جهان است؛ به طوری که، در فنلاند یک چهارم و در امریکا یک دوم مردم کاربر اینترنت می‌باشند.

روند چهارم: گسترش شبکه حمل و نقل بین‌المللی و کاهش شدید هزینه‌های آن می‌باشد؛ به طوری که، شاخص هزینه‌ها از سال ۱۹۲۰ تا سال ۱۹۹۰ از ۱۰۰ به ۱۸ تقلیل یافته است. هزینه مسافرت هوایی بر مبنای نفر/ مایل از ۶۸ درصد در سال ۱۹۳۰ به ۱۱ درصد در سال ۱۹۹۰ کاهش یافته و قیمت رایانه نیز طی سی سال گذشته، جدای از تحولات کیفی، در قابلیت‌های آن تقریباً ۱۲۵ برابر تقلیل یافته است؛

* روند پنجم: تقسیم‌کار گسترده در همه شاخه‌ها، به ویژه در سطح جهان، است. این امر به افزایش کیفیت محصول و کاهش شدید هزینه‌ها منجر شده است.

مانوئل کاستل^۲ جهانی شدن را ظهور نوعی جامعه شبکه‌ای می‌داند که در ادامه حرکت سرمایه‌داری، بهینه اقتصاد، جامعه و فرهنگ را در برمی‌گیرد.

۱. مصوب این واژه در فرهنگستان معادل بورس (BOURSE) است.

2. Manuel Castell

- با جمع‌بندی دیدگاه‌های بیان شده پنج مفهوم به شرح زیر استنباط می‌شود:
۱. جهانی شدن، بین‌المللی شدن است؛
  ۲. جهانی شدن، باز شدن مرزها یا حذف مرزهاست؛
  ۳. جهانی شدن، یک فرآیند انتقال سرمایه به سوی قدرتمندان خواهد بود؛
  ۴. جهانی شدن ایدئولوژی جهانی و همسان‌سازی تفکر است؛
  ۵. جهانی شدن به‌عنوان یک پدیدهٔ علت و معلولی در یکسان‌سازی همهٔ آحاد مردم گام برمی‌دارد.

روندها و رویدادهای چالشی برخاسته از پروژهٔ جهانی‌سازی

۱. تضعیف قدرت سیاسی دولت در حد مسئول هماهنگی بین بخش خصوصی و تولید راهبرد؛
۲. کاهش روحیهٔ ملی‌گرایی، قوم‌گرایی و مذهب‌گرایی؛
۳. خلق جوامع (بدون مرز) مجازی با پذیرش تساهل در اصول اولیهٔ ارتباط (فرهنگ، رنگ پوست، تحصیلات، نوع قوم و مذهب)؛
۴. رشد فقر در جهان به‌طوری‌که، در سال ۱۹۹۱، بیست درصد ثروتمندان ۶۱ برابر بیست درصد فقیرترین مردم جهان درآمد داشتند؛ در حالی‌که، در سال ۱۹۹۵ ثروتمندان ۸۱ برابر فقرا درآمد داشتند. این موضوع، فارغ از ابعاد جهانی، در داخل کشورها هم وضعیت خاصی دارد؛ به‌طوری‌که، در سال ۱۹۷۹ نیز بالاترین گروه ۱۰ درصدی در حدود ۳۷/۶ درصد درآمد را به خود اختصاص می‌داد. نکتهٔ مهم دیگر آنکه درآمد سرانهٔ بالا، به‌خودی‌خود، فقدان شمار توجه‌برانگیز افراد کاملاً فقیر را تضمین نمی‌کند؛
۵. رواج سریع بحران‌های مالی و آسیب‌پذیری کشورهای ضعیف؛
۶. اخذ تصمیم‌های مالی توسط مؤسسات بین‌المللی که غالباً با شرایط دولت‌های پیشرفته هماهنگ است؛
۷. فشار بر قانون اساسی کشورها و لزوم تغییر در مفاد آن‌ها و تحمیل هنجارهای نظام سلطه؛
۸. وضعیت سخت رقابت واحدهای صنعتی داخلی با واحدهای صنعتی دیگر کشورها؛
۹. تشدید بحران اشتغال؛
۱۰. فرار مغزها به‌صورت فیزیکی یا کار کردن اندیشمندان برای شرکت‌های فرامرزی با بهره‌گیری از تحولات فناوری اطلاعات؛

۱۱. احتمال بروز تنش‌هایی که ریشه در هم‌دردی قشری از جامعه با قشری از جوامع دیگر دارد؛

۱۲. کنترل دقیق مردم در کشورهای پیشرفته و ممکن نبودن کنترل مردم در کشورهای در حال توسعه؛

۱۳. حضور سامان‌مند کشورهای پیشرفته در همه ابعاد زندگی جهان سوم با صدور فناوری پیشرفته، به‌ویژه در حوزه بانک‌های اطلاعاتی.

بی‌شک، خودبه‌خود، تمام این چالش‌ها فرصت‌هایی را در برابر مجرمان قرار خواهد داد که آن‌ها با تجدیدنظر در گستره، ماهیت و شکل اقدامات خود از فرصت‌های مجرمانه‌ای که این جرائم در اختیار ایشان قرار داده است، بیشترین بهره را به دست آورند.

جرائم فراملی^۱

هرچند «تشکیل سازمان پلیس بین‌الملل جنایی»^۲ در سال ۱۹۲۳ نقطه عطفی بود که جامعه جهانی به‌طور عملی تصدیق می‌کرد که در عرصه جهانی ارتکاب برخی از جرائم جنبه فراملی دارد و به‌تنهایی، با استفاده از ظرفیت‌های ملی نمی‌توان این جرائم را کنترل کرد. با وجود این، شناسایی رسمی این جرائم به‌عنوان یک معضل بین‌المللی پیشینه‌ای طولانی نداشته و برای نخستین بار، به‌طور رسمی، در سال ۱۹۷۵ در پنجمین کنگره پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمین سازمان ملل در ژنو به این مسئله پرداخته شد.

جرائم فراملی، همان‌گونه که از مفهوم لغوی آن برمی‌آید، به جرائمی اطلاق می‌شود که اجزای تشکیل‌دهنده آن، اعم از عنصر مادی یا معنوی یا آثاری که از ارتکاب آن‌ها منتج می‌شود، در خارج از مرزهای ملی واقع می‌شوند. «خصیصه فراملی در کاربردی مصطلح به فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که تحت تأثیر افزایش وابستگی متقابل میان دولت‌ها و رشد روزافزون فناوری ارتباطی و حمل‌ونقل بوده و از مرزهای حکومتی فراتر می‌روند و به سه نوع حرکت زیر نیز وابسته است:

- حرکت اشیای مادی، مثل اسلحه و مواد مخدر؛
- حرکت اطلاعات و ایده‌ها، مثل اشخاص و افکار بدیع؛

1 Transnational crimes I.

2. International Criminal Police Organization- interpol

- حرکت پول و اعتبار مثل جرم پول‌شویی» (گراهام، ۱۳۸۱: ۸۲۲-۸۲۳).
- بند یک ماده سوم کنوانسیون پالمو علیه جرائم سازمان‌یافته فراملی ضمن ارائه تعریفی مناسب از این جرائم بیان می‌دارد: «جرائم در صورتی ماهیتاً فراملی‌اند که:
  - در قلمرو بیش از یک دولت ارتکاب یافته باشد؛
  - در سرزمین یک دولت ارتکاب یافته باشد، ولی بخش مهمی از مقدمات، طرح‌ریزی، هدایت و کنترل آن در دولت‌های دیگر صورت پذیرد؛
  - در سرزمین یک دولت، ولی به دست یک گروه بزه‌کار که در بیش از یک کشور فعالیت دارد، ارتکاب یابد؛
- در سرزمین یک دولت واقع، ولی دارای آثار در دیگر جوامع باشد» (پالمو، ۲۰۰۰: ماده ۳).
- در یک تقسیم‌بندی جرائم فراملی به دو نوع سازمان‌یافته و غیرسازمان‌یافته تقسیم می‌شوند، ولی باتوجه به آثار منفی فراوان جرائم سازمان‌یافته و اینکه بیشتر جرائم فراملی به‌طور سازمان‌یافته انجام می‌گیرند و نوع سازمان‌یافته این جرائم آثار منفی فراوانی بر جوامع بشری دارد؛ از این رو، بیشتر نویسندگان سازمان‌یافته و فراملی بودن را لازم و ملزوم هم تلقی کرده‌اند و شاید به همین دلیل سازمان ملل عنوان کنوانسیون مربوط به این جرائم را «کنوانسیون ملل متحد برای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی» انتخاب کرده است (معظمی، ۱۳۸۴: ۴۱).

جرائم سازمان‌یافته فراملی^۱

جرم سازمان‌یافته فراملی اصطلاحی است که در دهه‌های اخیر در نوشته‌های جرم‌شناسی مطرح و وارد حقوق جزای داخلی و بین‌المللی شد. نخستین بار آقای ساتر لند^۲ در کتاب خود به نام اصول جرم‌شناسی عنوان جرم سازمان‌یافته را مطرح کرد. این دانشمند زمانی کتاب خود را به رشته تحریر درآورد که دوره ممنوعیت خرید و فروش الکل در آمریکا آغاز شده بود. این ممنوعیت سبب به وجود آمدن بازار سیاه و فعالیت گسترده سازمان‌های تبهکار برای کسب منافع مادی فراوان و در نتیجه، به خطر افتادن اقتصاد آمریکا شد؛ بنابراین، دولت فدرال مجبور به لغو قانون یادشده شد و به این دلیل بود که ساتر لند این اصطلاح را در کتاب خود به کار برد (معظمی، ۱۳۸۴: ۱۴). این جرائم پس از جنگ جهانی دوم و در زمان «جنگ سرد، که

1 .Transnational organized crimes

2 .Sutherland

سازمان‌های بزه‌کار با استفاده از این فرصت جرائمی را به وجود آوردند، موجودیت سیاسی، اقتصادی و استقلال دولت‌ها را به خطر انداخت» (اسعدی، ۱۳۸۶: ۵۱).

سازمان ملل متحد^۱ به‌عنوان نهادی بین‌المللی نخستین‌بار در سال ۱۹۷۵ در ژنو و در جریان پنجمین کنگره پیشگیری از جنایت و اصلاح مجرمان، به‌طور رسمی، به این پدیده اشاره کرد. پس‌ازاین، تاریخ هم این موضوع را در دستور کار اجلاس‌های مختلف قرار گرفت تا اینکه در سال ۱۹۹۴ در سطح وزرا اجلاسی در این زمینه در ناپل ایتالیا تشکیل شد و همین اجلاس نیز باعث تصویب اعلامیه سیاسی و طرح اقدام جهانی ناپل در قبال جرائم سازمان‌یافته گردید. سازمان ملل هم با صدور قطعنامه‌ای در سال ۱۹۹۴ آن را تصدیق کرد و از کشورها خواست آن را در عمل اجرا کنند.^۲ از نتایج آن اجلاس می‌توان به تصویب کنوانسیون پالرمو در سال ۲۰۰۰، که به‌عنوان مهم‌ترین سند بین‌المللی در مقابله با جرائم سازمان‌یافته فراملی محسوب می‌شود، اشاره کرد.

محدودیت‌ها و موانع پلیس در مبارزه با جرائم فراملی

مدیریت پلیس در عرصه مقابله با جرائم فراملی و جهانی باتوجه‌به وضعیت خاص حاکم بر جرائم فراملی، پیشگیری و مبارزه با این جرائم را بسیار مشکل‌تر از جرائم عادی می‌نماید. فرایند جهانی شدن نیز بر این محدودیت‌ها افزوده است. از این‌رو، شناخت این محدودیت‌ها و تلاش در رفع آن‌ها برای کنشگران اصلی، از جمله پلیس، بسیار مهم و ضروری است. مشکل اساسی نیز ناشی از نبود قانونی فراگیر و نهاد اجرایی قوی با ضمانت اجرایی بالا و نبود هماهنگی و همکاری در سطح فراملی و آسیب‌پذیری حقوق کیفری در برابر جرائم فراملی است (زندى، ۱۳۸۸: ۶۲) در زیر به اهم موانع اشاره می‌شود:

فقدان تعریفی فراگیر برای این جرائم

اختلاف‌نظر کارشناسان و دولت‌ها درباره محدودۀ تعریف جرائم فراملی به‌عنوان مشکلی اساسی و جدی، مانع پذیرش تعریف جامع برای این جرائم شده است. در واقع، نخستین چالش کشورها در زمینه جرائم فراملی نداشتن شناخت و تعریف دقیق از این پدیده است که این موضوع نیز از حساسیت کشورها به اصول حاکمیتی و تفاوت فرهنگ‌ها و حکومت‌ها از سرزمینی به سرزمین دیگر ناشی می‌شود.

1 .United nation

2 .UN.Doc.A/Res/49/159(1994)

وسعت و گستردگی جرائم فراملی

جرائم فراملی از لحاظ کمی و مصداقی و همچنین، از لحاظ کیفی و جغرافیایی گستردگی فراوانی دارد و به سرعت نیز در حال رشد است. این وسعت و گستردگی ناشی از تمایل مرتکبان آن برای امکان استفاده از فرصت‌ها و امکانات دیگر جوامع به منظور بهره‌برداری مادی بیشتر و کاهش خطر کشف و تعقیب توسط مراجع قانونی است. این وسعت و گستردگی نیز ایجاب می‌کند که روش‌های پیشگیری و پاسخ‌دهی نیز، با توجه به گستردگی جرائم، تنوع فراوانی داشته باشد.

محو مرزهای ملموس و فیزیکی

مرزهای جغرافیایی-سیاسی مدتی است که در حال محو شدن هستند (لوی، ۲۰۰۴). حذف مرزها یا تحول اساسی در مفهوم مرزهای فیزیکی به تغییر این دیواره سنتی محافظ و دفاعی منجر می‌شود. پس، ورود و خروج افراد ثبت نمی‌شود، نیازی به اخذ ویزا هم وجود ندارد. این امر هم درباره فضای مجازی صدق می‌کند که مردم می‌توانند روابط معناداری را با مردمی دیگر که هرگز آن‌ها را ندیده‌اند، ایجاد کنند و هم درباره جهانی با مرزهای سیاسی (به اتحادیه اروپا توجه کنید). این روند که اینترنت آن را ایجاد کرده است، به احتمال فراوان، ادامه و گسترش خواهد یافت. به لحاظ تاریخی، مرزهای جغرافیایی-سیاسی تعاملات اجتماعی را محدود می‌کنند. نحوه و میزان تأثیر رفتارهای سایبری بر دنیای فیزیکی هنوز مشخص نیست. یکی از واقعیت‌هایی که به تازگی بسیاری از مردم را شوکه کرده است، این است که بمب‌گذاری‌های لندن (تابستان ۲۰۰۵) توسط شهروندانی از بریتانیا که به القاعده وفادار بوده‌اند، انجام شده است (گاردینر، ۲۰۰۵). این مثال دقیقاً همان «محو شدن مرزهاست» که از عصر اطلاعات انتظار می‌رود. برخلاف جنگ سرد که دو ایدئولوژی سیاسی را در گود مبارزه قرار می‌دهد، قرن ۲۱ سرشار از ایدئولوژی‌های مخالف هم و متفاوت فراوان و در سطوح مختلف است. سیاست و دین در هم تنیده می‌شوند و اقتصاد بر هردوی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. افزون بر آن، تسهیل ورود و خروج افراد از مرزهای جغرافیایی و معضل‌های ناشی از مهاجرت-که همراه خود موج‌هایی از ترور را در کشورهای دیگر، مانند آنچه در سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ در اروپا، به ویژه فرانسه، رخ داده است به همراه داشته باشد- را نباید از نظر دور داشت.

استفاده از روش‌های مدرن در ارتکاب این جرائم

پیشرفت فناوری و استفاده از فناوری‌های جدید، عرصه جرم و جنایت را نیز متأثر ساخته و همین امر نیز باعث از بین رفتن مرزها و سهولت مسافرت‌ها، افزایش تجارت الکترونیکی، به وجود آمدن فضاها و سایبری و ... شده است. به‌عنوان مثال، «کلاه‌برداری‌هایی که با کارت اعتباری انجام می‌شود یا پول‌شویی‌هایی که انجام می‌گیرد را به‌سختی، می‌توان ردیابی یا از آن پیشگیری کرد، زیرا مجرم ممکن است در هر جای دنیا حضور داشته باشد» (کیت، ۱۳۸۳: ۲۷۳-۲۷۴). بنابراین، پاسخ‌های سنتی به‌منظور پیشگیری نیز با توجه به تغییر جرائم باید با استفاده از فناوری مدرن به روش‌های جدید تبدیل شوند و در این زمینه نیز همکاری همه‌جانبه کشورهای در امور حقوقی، امنیتی و فناوری نیز امری ضروری است و این امر هم مورد تأکید مجمع عمومی می‌باشد.^۱

آمیختگی شدید جرائم فراملی با مسائل اجتماعی، سیاسی و فرهنگی

جرائم فراملی را معمولاً گروه‌هایی انجام می‌دهند که برای بقای سازمان خود از لحاظ فرهنگی، سیاسی و اجتماعی با کشورهای محل فعالیت خویش از هماهنگ‌سازی ناگزیرند. گاهی اوقات فعالیت گروه‌ها با توجه به ایدئولوژی‌های خاص حاکم بر محیط فعالیت آن‌ها باعث تأثیرگذاری بر فرهنگ حاکم جامعه می‌شود. گاهی اوقات هم ظاهرسازی‌های که توسط گروه‌ها انجام می‌گیرد، زمینه را برای فعالیت آن‌ها مساعدتر می‌کند. برای مثال، پابلو اسکوبار، که برخی وی را خشن‌ترین جنایتکار قرن دانسته‌اند، وقتی به دست پلیس کشته شد، فقرای شهر و مردم عادی کلمبیا، به خاطر ظاهرسازی‌های او در کمک به فقرا، به نحو وسیعی در تشییع جنازه وی شرکت کردند (میر محمدصادقی، ۱۳۷۷: ۲۷۱). ایجاد رعب و هراس و ترویج فساد در بین مقامات دولتی برای ادامه فعالیت مجرمان فراملی و سودهای سرشار اقتصادی که به دست آن‌ها حاصل می‌شود؛ بی‌شک، این جرائم را با مسائل اقتصادی و فرهنگی نیز درگیر خواهد کرد.

1 Resolution No/ AGN/68/Res/8 (Seaul-1998)

نتایج معکوس حاصل از پیشگیری در برخی از جرائم فراملی

باتوجه به ویژگی‌های خاص حاکم بر این نوع جرائم، لزوم به‌کارگیری اقدامات خاص و متناسب با آن‌ها در تمام ابعاد، امری ضروری است. درواقع، باتوجه به ویژگی‌های رفتاری مختص به سازمان‌های بزهکار می‌بایست شیوه‌های متناسب و پاسخ‌های شایسته انتخاب شود، و اگر نه، تنها از جرائم پیشگیری نکرده‌ایم، بلکه نتایج معکوسی، مانند جابه‌جایی جرائم یا مسیر وقوع آن‌ها، حاصل خواهد شد. گاه نیز باتوجه به آمیختگی این نوع جرائم با مسائل سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، برخلاف ارتکاب جرائم عادی، نه‌تنها نگاه منفی جامعه نسبت به ارتکاب آن‌ها برانگیخته نمی‌شود، بلکه گاه تحسین مردم عادی را برای ارتکاب در پی خواهد داشت.

محلی بودن پاسخ‌ها

متقاعد و بسیج کردن شهروندان در همکاری برای پیشگیری از جرائم عادی آسان‌تر است، ولی این امر درباره جرائم فراملی، که تصور می‌شود مبارزه با آن‌ها وظیفه مراجع اختصاصی و دولتی است، دشوارتر خواهد بود. مشکل دیگر از اینجا ناشی می‌شود که در تمام مفاهیم و تدابیر پیشگیری، فرضیه محلی بودن پاسخ‌ها، نهفته است. بنابراین، ضروری است برای گسترش تدابیر محلی در سطح فراملی تدابیری اندیشیده شود.

دیگر موانع

موانع و محدودیت‌های حقوق بشری، مثل محدودیت‌های رفت‌وآمد اشخاص یا موانعی که به حریم خلوت خصوصی و اطلاعاتی اشخاص لطمه وارد می‌آورد، مانعی در به‌کارگیری پاسخ‌های مناسب به‌منظور پیشگیری از جرائم فراملی خواهد بود. مانع دیگر نیز به خود اشخاص مرتکب برمی‌گردد، زیرا بیشتر اشخاص که مرتکب این نوع جرائم می‌شوند، به ارتکاب جرم مصمم بوده و به‌اصطلاح، ابر بزهکار می‌باشند؛ ازاین‌رو، ضمن تنوع پاسخ‌ها، که باید متناسب با شخصیت آن‌ها انتخاب شود، بیشتر پاسخ‌ها نیز به همین دلیل ناکارآمد خواهند شد.

روندها و چالش‌های پلیس آینده

چالش‌های احتمالی پیش‌روی پلیس	روندها
■ جرائم سازمان‌یافته / گروه‌های خلافکار؛ ■ ادامه جرائم خیابانی؛ ■ افزایش جرائم جدید (برای مثال قاچاق انسان)؛ ■ ظهور جرائم قومی / مذهبی، برای مثال، تروریسم و رقابت‌های قومی در جوامع مهاجر؛ ■ مهاجران قربانی: محرومیت از حقوق شهروندی و بروز جرائم ناشی از نفرت.	جمعیت جوان و مهاجران
■ حمایت کمتر از دولت‌ها، شامل پلیس؛ ■ جنگ بر سر منابع: افزایش شدید قیمت نفت باعث ایجاد این موارد می‌شود: ۱. فرصت برای جرائم جدید؛ ۲. نیاز به ارزیابی راهبردهای گشت/تحقیق؛ ■ ظهور مدها و تغییرات فرهنگی «شرقی» - انواع جدید رفتارها، از جمله رفتارهای جنایی.	فرایندهای فراملی
■ احتمال ایجاد شدن «جوامع» مختلف و فراوان در داخل یک حوزه قضایی؛ همانندسازی کمتر؛ ■ افزایش قدرت منافع خاص؛ ■ سیمای خشن جامعه؛ ■ اطلاعات بیش از ظرفیت.	محور شدن مرزها

اقدامات پلیس

برای مبارزه با نتایج منفی جهانی شدن باید جهانی اندیشید و محلی عمل کرد. پلیس نیز از این اصل مستثنا نیست. بدین منظور با سه راهبرد می‌توان جهانی شدن پلیس و اقدام جهانی آن را دنبال کرد:

۱. آموزش و تعامل با نهادهای مختلف ملی و بین‌المللی

سیاست جنایی در مفهوم موسع تمام اقدامات کیفری و سرکوب‌گرانه و اقدامات غیر کیفری و پیشگیرانه‌ای است که با تعامل با نهادهای دیگر حاصل می‌شود: «سیاست جنایی علاوه بر قواعد حقوقی شامل عملکردهای نهادهای مختلفی که اجرای قواعد مزبور را برعهده دارند نیز می‌باشد که این نهادها شامل پلیس، زندان‌ها، آموزش و پرورش، خانواده و ادارات خدمات اجتماعی و ... می‌شود. این عملکرد نه تنها از نظر مادی، بلکه از نظر حقوقی نیز قابل تمایز است» (گسن، ۱۳۷۱: ۳۷۸).

«شرکت دادن عموم مردم و نهادها در اجرای سیاست جنایی افزون بر رفع دل‌نگرانی‌های مشروع در جهت بالا بردن کارایی آن به این معناست که پیشگیری و مبارزه با جرائم از جمله اموری است که به همه افراد جامعه و نهادها مربوط می‌شود» (لازرژ، ۱۳۷۵: ۱۰).

این‌گونه از سیاست جنایی، که به سیاست جنایی مشارکتی معروف گردیده است، در امور پلیسی نیز تعمیم‌پذیر است. به‌منظور اجرایی کردن سیاست جنایی مشارکتی از راه‌های گوناگون، از جمله تعامل با نهادهای ملی و بین‌المللی و اجرای آموزش‌های مفید، اقدام می‌کند.

تعامل با سازمان‌ها

الف) سازمان ملل متحد؛

ب) آژانس‌های ویژه سازمان ملل و انجمن‌های وابسته به آن، از جمله سازمان هواپیمایی کشوری موسوم به ایکائو (ICAO)^۱ در خصوص امنیت هوایی و پیشگیری و جلوگیری از مداخله غیرقانونی در هواپیمایی بین‌المللی کشوری؛^۲

- اتحادیه بین‌المللی مخابرات (ITU)؛^۳

- سازمان بهداشت جهانی (WHO)^۴ به‌منظور کاهش اثرهای مادی و معنوی جرائم روی

افراد، به ویژه بزه‌دیدگان قاچاق مواد مخدر؛

- سازمان گمرک جهانی (WCO)^۵ به‌منظور کنترل ورود و خروج افراد و اشیاء؛^۶

- واحد پست جهانی (UPU)^۷ به‌منظور مقابله با قاچاق از طریق محموله‌های پستی؛^۸

- سازمان یونسکو در مورد حمایت از میراث فرهنگی، هنری و ممانعت از سرقت یا جعل آن‌ها؛

- همکاری با سازمان تجارت جهانی؛^۹

- آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای به‌منظور مبارزه با قاچاق مواد هسته‌ای و رادیواکتیو؛

- سازمان بین‌المللی دریانوردی در امور مرتبط با دزدی دریایی؛

- 1 .International Civil Aviation Organization
- 2 .Resolution No/ AGN/41/Res/6 (Frankfurt-1972)
- 3 .International Telecommunication Union
- 4 . World Health Organization
- 5 . World Customs Organization
- 6 .Resolution No/ AGN/67/Res/2 (Cario-1998)
- 7 . Universal Postal Union
- 8 .Resolution No/ AGN/65/Res/17(New Dehli-1996)
- 9 .Resolution No/ AGN/69/Res/10 (Rhodes-2000)

ج) ارتباط با سازمان‌های دولتی دیگر

- سازمان توریسم جهانی (WTO):^۱ همکاری به‌منظور پیشگیری و مبارزه با جرائمی که علیه توریسم و توریست‌ها انجام می‌شود؛

- دبیرخانه کنوانسیون راجع به تجارت بین‌المللی انواع حیوانات و گیاهان در معرض خطر (CITES)^۲ از زمانی که کشورهای عضو وارد مبارزه جدی علیه جرائم محیط‌زیست شدند، دبیرخانه کل نیز شروع به تعامل با سازمان یادشده کرد.

د) سازمان‌های غیردولتی

- انجمن بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی؛

- انجمن بین‌المللی جرم‌شناسی؛

- انجمن بین‌المللی حقوق کیفری؛

- انجمن بین‌المللی تأمین اجتماعی؛

- سازمان بین‌المللی حفاظت از بانک‌ها؛

- انجمن بین‌المللی مطالعات عالی در علوم جنایی؛

ه) عموم مردم؛

و) تشکیل و همکاری با پلیس‌های بین‌المللی مانند اینترپل؛ منطقه‌ای مانند یوروپل، اکوپل و پلیس کشورهای اسلامی.

۲. پیشگیری وضعی از طریق مداخله در وضعیت‌های محیطی ماقبل جرم

براساس رویکرد محیط‌محور، پیشگیری وضعی به‌وسیله اصلاحات و تغییراتی که در محیط ارتکاب جرم داده می‌شود، تحقق‌پذیر است. امروزه، بیشتر جرائم فراملی به‌نوعی از طریق محیط‌های سایبری و با استفاده از فناوری‌های خاص انجام می‌پذیرد که می‌توان به کلاه‌برداری‌های اینترنتی، قاچاق اشخاص، بهره‌برداری‌های جنسی از افراد و پورنوگرافی‌های کودکان، پول‌شویی و بسیاری از معاملات غیرقانونی دیگر اشاره کرد.^۳ برای نمونه، اینترپل ضمن آگاهی از نقش ایمن‌سازی و کنترل محیط سایبری در پیشگیری از جرائم دیگر، ضمن تعامل با نهادهای بین‌المللی، از جمله سازمان ملل و اتحادیه بین‌المللی مخابرات و ارتباطات و

1 . World Tourism Organization

2 . Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

3 .Resolution No/ AGN/74/Res/9 (Berlin-2005).

مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی، و با ایجاد واحدهای تخصصی و فنی نقش مهمی در پیشگیری از جرائم فراملی مرتبط با محیط سایبری دارد. «جرائم سایبری یا کامپیوتری هر عمل مثبت غیرقانونی است که کامپیوتر در آن به نحوی ابزار یا موضوع جرم است» (سازمان ملل، ۱۳۷۶: ۱۱۸). براین اساس، با کنترل و نظارت بر محیط‌های سایبری می‌توان فرصت‌های ناظر بر ارتکاب جرائم را محدود کرد.

۳. پیشگیری از جرائم مقدماتی

مبارزه و پیشگیری از بعضی جرائم که زمینه‌ساز وقوع جرائم فراوان دیگرند و از این راه مستقیم از وقوع جرائم وابسته جلوگیری می‌کنند، نقش مهمی در کاهش فرصت ارتکاب آن‌ها خواهد داشت. درواقع، مبارزه با بعضی جرائم مقدماتی که باعث تسهیل وقوع جرائم دیگر می‌شوند از اهداف اصلی این مبارزه‌اند که ذکر چند نمونه مطلب را روشن‌تر می‌نماید:

مبارزه با قاچاق سلاح که وسیله اصلی اعمال خشونت و ارباب توسط گروه‌های جنایی یا سازمان‌های تروریستی است، به‌طور مستقیم، باعث پیشگیری از جرائم سازمان‌یافته و تروریستی خواهد شد.^۱

مبارزه با جعل اسناد هویتی و مسافرتی باتوجه‌به اینکه بیشتر موارد قاچاق انسان و مهاجران با استفاده از این روش صورت می‌گیرد، خود زمینه‌ساز پیشگیری از قاچاق انسان خواهد بود.^۲

از نمونه‌های مبارزه با اهداف جرم برای پیشگیری از جرائم دیگر می‌توان به مبارزه با پول‌شویی به‌منظور پیشگیری از دیگر جرائم فراملی اشاره کرد. بیشتر جرائم فراملی به‌منظور کسب منافع مادی ارتکاب می‌یابند و با عنایت به اینکه عواید حاصل از جرم باید به نحوی تطهیر یا خرج شوند؛ بنابراین، مبارزه و پیشگیری از وقوع تطهیر پول ضمن اینکه مبارزه با این عنوان مجرمانه است، مبارزه با دیگر جنایات سازمان‌یافته، که جرم مقدمه یا اصلی نیز نامیده می‌شوند، محسوب می‌گردد.^۳

1 .Resolution No/ AGN/74/Res/10 (Berlin-2005)

2 .Resolution No/ AGN/65/Res/8 (Antalya-1996)

3 .Resolution No/ AGN/74/Res/12 (Berlin-2005)

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

برخی پیامدها و آثار برخاسته از آینده جهانی شدن که منجر به تغییر عمده در شکل و ماهیت جرائم از جرائم سنتی به سمت جرائم فنی، فراملی و سازمان‌یافته و بین‌المللی خواهد شد، عبارت‌اند از:

روندها و رویدادهای محیطی (اجتماعی - فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، امنیتی)		
محورهای کلیدی	وضع موجود	به وضع محتمل
جامعه	صنعتی	اطلاعاتی و دانایی
فناوری	پیشرفته	فوق مدرن
دمکراسی	نمابندگی	مشارکتی
ساختارهای	سلسله‌مراتبی	شبکه‌ای
اقتصاد	ملی و کشوری	جهانی
برنامه‌ریزی	کوتاه‌مدت	بلندمدت
تمرکز سیاسی	تمرکزگرایی	تمرکززدایی
حمایت‌ها و پشتیبانی	نهادی	خوداتکایی
سرمایه	فیزیکی	دانشی
مسائل و چالش‌های امنیتی	فروملی	فراملی

موارد یادشده لزوم انجام تحولات اساسی در ساختارها، فرهنگ‌سازمانی، عملیات، گروه‌بندی‌ها و آموزش‌های نیروی پلیس را ضروری می‌سازد. تمام این تغییرات در سطح سازمان و مأموریت‌های پلیس بایستی در راستای دو ویژگی مهم، یعنی ایجاد انعطاف و انطباق با تحولات فزاینده و اثرگذاری بر محیط درونی و بیرونی، صورت گیرد؛ از این رو، پیشنهاد می‌شود در معماری ناجای آینده اقدامات در سه سطح منطقه‌ای و جهانی، در سطح ملی و در سطح سازمانی ملحوظ نظر قرار گیرد:

الف) در سطح منطقه‌ای و جهانی

- ارتقای دیپلماسی پلیسی (آموزش و تعامل با نهادهای مختلف ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی)؛
- ارتقای همکاری با پلیس کشورهای اسلامی؛
- جهانی‌اندیشیدن و محلی عمل کردن؛
- پیشگیری از جرائم مقدماتی با منشأ جرائم فراملی؛

ب) در سطح ملی

- برقراری تعامل هوشمند، پویا و منطقی بین پلیس و دیگر نهادهای دولتی، به‌ویژه حوزه‌های فرهنگی، دستگاه‌های امنیتی و اطلاعاتی، مراکز مطالعاتی، حوزه‌های تحقیق و واحدهای دانشگاهی؛
- افزایش بازدارندگی انتظامی دربارهٔ آسیب‌های اجتماعی کشور براساس تدابیر مقام معظم رهبری (مدظله العالی).

ج) در سطح سازمانی

- توسعهٔ تفکر راهبردی فرماندهان و مدیران؛
- نظریه‌پردازی و تدوین دکترین انتظامی و خرد نمودن مفاهیم آن تا سطوح عملیاتی؛
- چابک‌سازی سازمانی و شبکه‌سازی برای ارتقای سرمایهٔ اجتماعی و دارایی سازمانی؛
- توسعهٔ اقدامات آفندی و پدافندی با مداخله در وضعیت محیطی ماقبل جرم؛
- تحول در نظام آموزشی افسران و درجه‌داران نیروی انتظامی با کارکرد؛
- آگاه‌سازی کارکنان از تحولات محیطی، منطقه‌ای و جهانی؛
- آگاه‌سازی کارکنان از مباحث روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، حقوقی و علوم ارتباطات؛
- راه‌اندازی و تقویت پلیس انفورماتیک در راستای ویژگی‌های دوران اینفوکرسی.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع فارسی

- اسعدی، حسن (۱۳۸۶). جنایات سازمان یافته فراملی با تأکید بر شست و شوی درآمد ناشی از جرم، تهران، میزان.
- ایوانز گراهام و نونام جفری (۱۳۸۱). فرهنگ روابط بین الملل، ترجمه حمیرا مشیرزاده و حسین شریفی طراز کوهی، تهران، میزان.
- بابایی، محمدعلی (۱۳۹۰ بهار و تابستان). «جهانی شدن جرم، ضرورتی پیش روی مطالعات و تحقیقات جرم‌شناسی»، آموزه‌های حقوق کیفری، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، دوره جدید، ش ۱، ص ۱۳۶-۱۱۵.
- زندی، غلامرضا (۱۳۸۸). بایسته‌های پلیس بین‌الملل، تهران، معاونت آموزش ناجا.
- سازمان ملل (۱۹۹۴). نشریه بین‌المللی سیاست جنایی، ش ۴۳-۴۴، ترجمه دبیرخانه شورای عالی - انفورماتیک، تهران، سازمان برنامه و بودجه کشور.
- سوتیل کیت، مویرا پیلو، کلر تیلو (۱۳۸۳)، شناخت جرم‌شناسی، ترجمه میرروح‌الله صدیق، تهران، دادگستر.
- گسن، ریمون (۱۳۷۱). «بحران سیاست جنایی کشورهای غربی»، ترجمه دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی، مجله تحقیقات حقوقی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، تهران، بهار ۱۳۷۱، ش ۱۰، ص ۲۷۵-۳۳۷.
- لارژ، کریستین (۱۳۷۵). سیاست جنایی، ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، تهران، یلدا.
- معظمی، شهلا (۱۳۸۴). جرم سازمان یافته و راهکارهای جهانی مقابله با آن، تهران، دادگستر.
- میر محمدصادقی، حسین (۱۳۷۷). حقوق جزای بین‌الملل، مجموعه مقالات، تهران، میزان.
- والترز، کنت (۱۳۸۲). حقوق بشر و چشم‌اندازها، تهیه و تنظیم مرکز مطالعات حقوق بشر، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.

منابع فارسی

- (Resolution No/ AGN/74/Res/9 (Berlin-2005)
- Alan, Lambert, Understanding Breaking and financing of Terrorism, 15 Fla Journal Gardiner, Beth. 2005.
- “London Police Identify 4 Suicide Bombers.” Washington Post Online Edition, <http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2005/07/14/AR2005071400935.html>.
- George Ritzer, The Globalization of Nothing Thousand Oaks, Forge Press, 2007.
- Levin, Bernard H. 2004. “A Blurring of Boundaries — Law Enforcement for the Future.” The National Academy pp 14-15, 23-25.
- OBERGFELL-Fuches The reaction of civil population and the potential of community crime prevention in the frame work of fighting organized crime (summury) toward a European criminal law against organized crime V. Millitello and Huber, Freiburg 2000
- Resolution No/ AGN/41/Res/6 (Frankfurt-1972)
- Resolution No/ AGN/65/Res/17(New Dehli-1996)
- Resolution No/ AGN/65/Res/8 (Antalya-1996)
- Resolution No/ AGN/67/Res/2 (Cario-1998)
- Resolution No/ AGN/68/Res/8 (Seaul-1998)
- Resolution No/ AGN/69/Res/10 (Rhodes-2000)
- Resolution No/ AGN/74/Res/10 (Berlin-2005)
- Resolution No/ AGN/74/Res/12 (Berlin-2005)
- UN Convention against Transnational organized crimes[Palermo – 2000] article 3(1)
- UN.Doc.A/Res/49/159(1994)

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی